

KULTUR 3. JUNI

Winthertid. Var man mere liderlig i 1970'erne? Kunstneren, vildmanden, multitalentet og nærigpinden Richard Winther var.

Spermatisk spruttende pensel

ANNE SOPHIA HERMANSEN

► Lyt ≡ Kø 📌 Gem artikel

Han kaldte sig selv Ricardo da Nivå efter at have boet i Nivå i en årrække og til sidst Fabian Rohe som en slags hommage til sine rødder i sukkerroernes Lolland. Kunstneren Richard Winther var ikke uden humor og heller ikke uden appetit på kvinder og skulle efter sigende have sagt, at »savner jeg en dame, tænker jeg på det. Når man maler kvindelig skønhed, er det billedet på mandligt behov«.

Og netop mandligt behov er der en del af på Nivaagaards Malerisamling for tiden. Museet har nemlig fået den idé at hylde Richard Winther med en mindeudstilling i anledning af, at han ville være fyldt 100 år, og ja, han må have savnet mange damer undervejs.

Det første, man møder, når man træder ind i udstillingen, er et maleri fra 1976, der forestiller to nøgne kvinder. De forbindes af en gigantisk slange til en stor nøgen mand. Hvad ville Freud have tænkt? Sikkert det samme som en selv, også selvom maleriet vistnok skal være en parafrase over Apollon-præsten Laokoon, der sammen med sine sønner blev angrebet af havslanger.

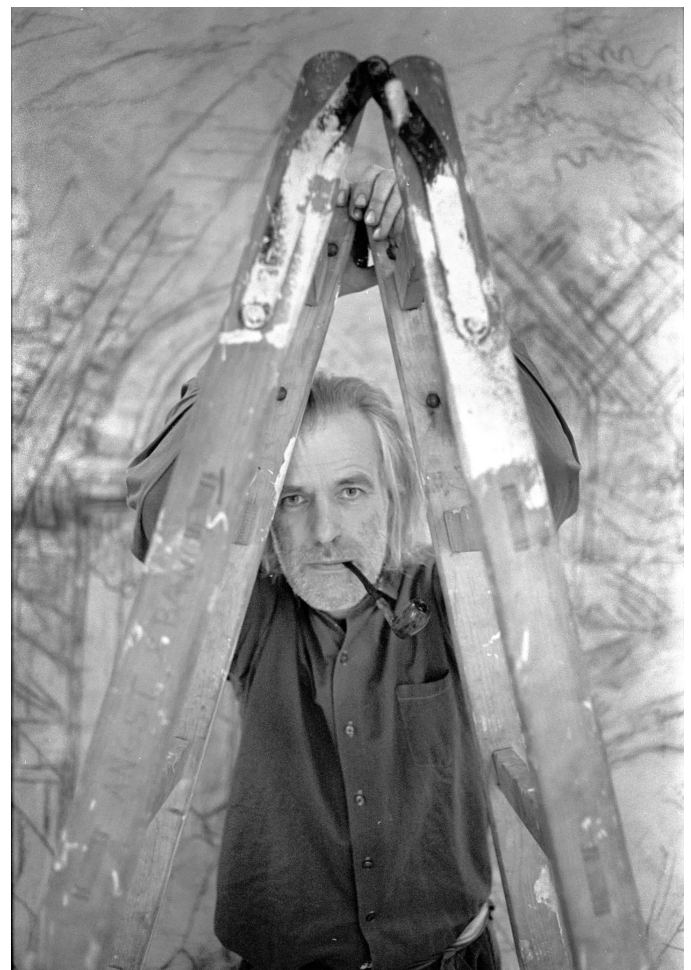
Den fortælling må siges at have fået et lidt andet udtryk her, hvor Laokoon til forveksling ligner Richard Winther selv med hulemandsskæg og langt, Odin-agtigt hår. Laokoons sønner er også blevet skiftet ud med to liderlige kvinder.

Og netop liderlige kvinder er der en del af. På store lærreder slanger de sig lystigt, de vrider sig i mænds arme eller forsøger legende at undslippe dem, de åbner sig for oralsex, de skildres i samlejescener, de danser, og de føder børn. Men de går næppe på arbejde eller læser avis. Var man bare mere liderlig i 1970'erne, tænker jeg, mens jeg bevæger mig rundt mellem malerierne, som også har en umiskendelig 70'er-aura over sig. Noget frit og flippet på en lidt hønsestrikket måde.

På et tidspunkt ser jeg et litografi, der forestiller en masse nøgne kvinder sammen med nogle heste og romerske soldater, og det slår mig, at det enten må have hængt i et klasselokale på min lokale folkeskole eller været på forsiden af en bog, jeg ofte har siddet og kigget i. Det knytter mig på en underlig måde til den tid, som Winther skildrer – 70'ernes lange winthertid med oliekrise, økonomisk krise, kvindekamp, nye samlivs- og boformer, bilfri søndage, fuldskæg, hippier og frigørelse.

UDSTILLINGEN VISER OGSÅ, hvordan Richard Winther som ung eksperimenterede med den konkrete kunst og dernæst kastede sig over den figurative og mere fortællende, hvorefter han i 1960'erne vendte den europæiske kunst ryggen og begyndte at studere tibetansk religion og kultur. I 70'erne vendte han så tilbage til den europæiske kunst og lod sig nu inspirere af antikkens skulpturer og renæssancens malerier, af kristne temaer og motivkredse.

Som en slags sidebeskæftigelse undersøgte han også de muligheder, der lå i keramik, fotografi, film, bøger og musik og var endda på et tidspunkt i gang med at lave en rytterstatue til Sønderborg. Men han fortabte sig i analyser af, hvordan heste helt nøjagtigt bevæger sig, og efter otte år opgav man at vente mere på ham. Udstillingen viser, hvordan statuen kunne have set ud, og Sønderborg er næppe gået glip af noget – den er underligt gammeldags i sådan en grad, at den fremstår kitschet.

Richard Winther. Foto © Steen Møller Rasmussen

Når man går gennem udstillingen, er det generelt svært ikke at tænke, at der er noget lidt ufærdigt ved de fleste af værkerne. Som om han ikke rigtig har gidet færdiggøre dem. Været for rastløs til at opholde sig for længe ved motiverne og haft for meget »mandligt behov«, der skulle forløses.

Resultatet er en udstilling, der viser, at Richard Winther ganske vist havde en spermatisk spruttende pensel, men også, at kunstneren Winther måske var mere fascinerende end kunsten.

DESVÆRRE FÅR VI ikke særlig meget at vide om ham, heller ikke i kataloget, der flere gange vender tilbage til, hvor nærig han var. Så nærig, at han, måske som provokation, tømte andres tændstikæsker for tændstikker og ellers gik rundt og lignede en hjemløs i hullet tøj og sko, han havde fisket op af en skraldespand. Han var ellers søn af en driftsbestyrer for De Danske Sukkerfabrikker, og familien virker til at have været tilstrækkelig

formuende til, at han kunne følge sit kald som kunstner. Det understreges også af, at han i de unge år tog på kunstpowershopping i Paris og hjembragte originale værker af blandt andre Picasso, Man Ray, Miró, Max Ernst, Kandinsky, Chagall, Giacometti, Morisot og Albrecht Dürer. Men hvordan blev han selv til sådan en original?

Richard Winthers Hus i Vindeby, Forhal. Foto © Richard Winther; Julie Vöge

Det er man ligeglad med på Nivaagaards Malerisamling, og selvom et helt rum er dedikeret til hans hjembragte værker (ret fedt udsmykket af Mie Mørkeberg, i øvrigt), får vi ikke på noget tidspunkt greb om, hvem den mand var, som i sine unge år rejste ud i verden for senere at blive til Richard Winther. I kataloget antydes det, at han var kapitalismekritiker, muligvis kommunist, træt af modernismens »føleri« og periodisk af hele den europæiske civilisation, og vi får også en fornemmelse af, at han kunne være lunefuld og ulidelig, ikke kun over for de studerende på Kunstakademiet, men også over for sine kolleger og venner. Som Ursula Reuter siger i et interview: »Han var heeelt umulig!«

IGEN OG IGEN MALEDE vildmanden og multitalentet sig selv ind i sine liderlige malerier, og man forstår, hvorfor damerne sværmede for ham, for han var smuk som en skælmsk ase, og det virker på ingen måde overraskende, at kunsten strømmede ud af ham. Desværre var det bare en masse ufokuseret kunst.

Da jeg forlod udstillingen, tænkte jeg: Hvordan ville Richard Winther egentlig have foretrukket en udstilling om sig selv? Næppe så pæn og ordentlig som den her. Han er endt med at blive udstillet i noget, der ligner det hjem, han som ung flygtede fra. Men Richard Winther var alt andet end tæmmet, og han havde fortjent en mere umulig, humoristisk og ja, brunstig udstilling.

»Richard Winther 100 år« kan ses på Nivaagaards Malerisamling frem til den 13. september.

ANNE SOPHIA HERMANSEN

(f. 1972) er kulturkommentator og magister i litteraturhistorie med supplerende fag i filosofi og idéhistorie. Hun skriver om litteratur, tidsånd, dannelse, eksistens og kulturhistorie. Har desuden bidraget til en række antologier og er bestyrelsesmedlem samt foredragsholder.

asmh@weekendavisen.dk

Del: